

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

21 листопада 2019 р.

Київ

№ 764-р

Про визнання підтримки суб'єктів господарювання, зазначеної у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги від 15.11.2019 № 500-01/4461-п та повідомлення про державну допомогу Департаменту праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради, яке надійшло на Портал державної допомоги за реєстраційним номером у базі даних 23749 (вх. № 546 – ПДД від 11.09.2019), яке було подано на виконання статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та за формою, що передбачена додатком 1 до Порядку подання та оформлення повідомлення про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631, зі змінами, затвердженими розпорядженням Антимонопольного комітету України від 13.09.2018 № 18-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.11.2018 за № 1337/32789,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (1) На Портал державної допомоги за 23749 (вх. № 546 – ПДД від 11.09.2019) Департаментом праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради (далі – Департамент) відповідно до пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про нову державну допомогу (далі – Повідомлення).
- (2) Департаментом праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради ради надано додаткову інформацію листами від 19.09.2019 № 04.08-05/3609 (вх. № 5-01/10878 від 23.09.2019) та від 20.09.2019 № 34.08-05/3642 (вх. № 5-01/11080 від 26.09.2019).

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (3) Департамент праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради (88000, м. Ужгород, пл. Шадора Петефі, 24, ідентифікаційний код юридичної особи 03192997).

2.2. Отримувач підтримки

- (4) Суб`єкти господарювання.

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (5) Метою (ціллю) підтримки є відшкодування компенсаційних виплат перевізникам, що здійснюють пільгові перевезення окремих категорій громадян автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування.

2.4. Очікуваний результат

- (6) Відшкодування компенсаційних виплат перевізникам, що здійснюють пільгові перевезення окремих категорій громадян автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування.

2.5. Підстава для надання підтримки

- (7) Порядок компенсаційних виплат за пільговий проїзд автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування у місті Ужгород, який затверджений Проектом Програми фінансування видатків на компенсаційні виплати за пільговий проїзд автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування у м. Ужгород на 2020 рік.

2.6. Форма підтримки

- (8) Компенсація збитків суб`єктам господарювання.

2.7. Обсяг підтримки

- (9) Загальний обсяг підтримки – 25 000 000 грн.

2.8. Тривалість підтримки

- (10) З 01.01.2020 по 31.12.2020.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (11) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб`єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб`єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб`єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для

виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

- (12) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
  - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
  - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
  - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

3.1. Послуги, що становлять загальний економічний інтерес

- (13) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес, – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (14) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (15) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263(3) або 263(4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (16) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до розділу 10 Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».
- (17) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і,

з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;

- повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (18) Відповідно до статті 262 (4) Угоди підприємства уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій Частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.
- (19) Статтею 14 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Договір ЄС) регламентовано, що Європейський Союз та держави-члени, кожен у межах своїх повноважень, повинні дбати про те, щоб підприємства, які надають послуги загального економічного інтересу, функціонували на базі таких принципів і в таких умовах, зокрема економічного та фінансового характеру, які дозволять їм виконувати свої завдання.
- (20) Відповідно до статті 106 Договору ЄС підприємства, які здійснюють послуги загального економічного інтересу, підпорядковуються правилам конкуренції в таких межах, в яких застосування цих правил не перешкоджає виконанню, юридично або фактично дорученого їм спеціального завдання.
- (21) Додатково, відповідно до рішення Європейського суду від 24.07.2003 № 280/00 *Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, умовою застосування статті 87 (1) Договору про заснування Європейського Співтовариства є те, що державна допомога має впливати на торгівлю між державами-членами. Надання транспортних послуг на місцевому чи регіональному рівні не виключає цього критерію.
- Проте державне фінансування, призначене для надання міських, заміських чи регіональних транспортних послуг, не підпадає під дію цього положення, якщо таке фінансування розглядається як компенсація за послуги, що надаються суб'єктами-одержувачами для здійснення публічних обов'язків. Для застосування цього критерію мають бути виконані такі умови:
- суб'єкт господарювання повинен виконувати зобов'язання з обслуговування населення, і ці зобов'язання чітко встановлені та визначені;
  - параметри, на підставі яких розраховується компенсація, визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
  - компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання при наданні послуг загального економічного інтересу;
  - суб'єкт господарювання, який надає ці послуги, повинен бути обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель. Якщо така процедура не була дотримана, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання, і належним чином забезпечений транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.

3.2. Вимоги до компенсації витрат, пов'язаних із послугами громадського транспорту

- (22) Згідно з частиною першою статті 7 Закону України «Про автомобільний транспорт» забезпечення організації пасажирських перевезень на міських автобусних маршрутах загального користування покладається на виконавчий орган сільської, селищної, міської ради відповідного населеного пункту. Відповідно до вимог цього Закону відносини між органами місцевого самоврядування та перевізниками мають договірний характер.
- (23) Згідно з частиною першою статті 10 Закону України «Про автомобільний транспорт» тарифна політика на автомобільному транспорті має задовольняти підприємницький інтерес, забезпечувати розвиток автомобільного транспорту, стимулювати впровадження новітніх технологій перевезень, застосування сучасних типів транспортних засобів, а також сприяти вирішенню таких завдань:
- збільшення можливостей суб'єктів господарювання щодо забезпечення потреб споживачів у послугах, залучення інвестицій у розвиток автомобільного транспорту та досягнення сталих економічних умов роботи;
  - стимулювання конкуренції та появи нових суб'єктів господарювання, які належать до автомобільного транспорту;
  - забезпечення балансу між платоспроможним попитом на послуги та обсягом витрат на їх надання;
  - забезпечення стабільності, прозорості та прогнозованості тарифів.
- (24) Відповідно до статті 11 Закону України «Про автомобільний транспорт» надання соціально значущих послуг автомобільного транспорту здійснюється відповідно до законодавства з питань поставки продукції для державних потреб. Соціально значущими послугами автомобільного транспорту є послуги з перевезення пасажирів автобусними маршрутами загального користування за визначеними уповноваженими органами тарифами та на пільгових умовах відповідно до законодавства.
- (25) Згідно зі статтею 29 Закону України «Про автомобільний транспорт» органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані надати перевізникам, які здійснюють пільгові перевезення пасажирів та перевезення пасажирів за регульованими тарифами, компенсацію відповідно до закону.
- (26) Статтею 43 Закону України «Про автомобільний транспорт» передбачено, що визначення автомобільного перевізника на автобусному маршруті загального користування здійснюється виключно на конкурсних засадах.
- (27) Згідно зі статтею 93 Договору ЄС допомога суб'єктам господарювання визнається сумісною з положеннями Договору ЄС, якщо вона забезпечує потреби координації транспорту або якщо вона є відшкодуванням за виконання окремих зобов'язань, притаманних поняттю громадської послуги.

4. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ

- (28) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес.

- (29) На підставі наведеного та інформації, наданої у Повідомленні, підтримка надається суб'єктам господарювання, які здійснюють послуги з перевезення пасажирів автомобільним транспортом та які за результатами конкурсу укладуть з Ужгородською міською радою договори на перевезення пасажирів автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування за рахунок міського бюджету Ужгородської міської ради, тобто за рахунок місцевих ресурсів.
- (30) Компенсація збитків суб'єктам господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії Altmark:

- *суб'єкт господарювання повинен виконувати зобов'язання з обслуговування населення, і ці зобов'язання чітко встановлені та визначені.*

Статтею 43 Закону України «Про автомобільний транспорт» передбачено, що визначення автомобільного перевізника на автобусному маршруті загального користування здійснюється виключно на конкурсних засадах.

На підставі наведеного та інформації, наданої у Повідомленні, підтримка надається суб'єктам господарювання, які здійснюють послуги з перевезення пасажирів автомобільним транспортом та які за результатами конкурсу укладуть з Ужгородською міською радою договори на перевезення пасажирів автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування за рахунок міського бюджету Ужгородської міської ради, тобто за рахунок місцевих ресурсів.

Зобов'язання з обслуговування населення переможцем конкурсу чітко визначені типовим договором на перевезення пасажирів автомобільним транспортом. Зокрема, договір буде містити найменування перевізника, що буде виконувати зобов'язання перевезення пасажирів, чіткий перелік маршрутів, на яких він буде здійснювати свою діяльність, та термін дії договору;

- *параметри, на підставі яких розраховується компенсація, визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом.*

Відповідно до Порядку компенсаційних виплат за пільговий проїзд автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування в місті Ужгород (далі – Порядок), який є додатком № 4 до Програми, відповідно до вимог чинного законодавства компенсація пільгових перевезень здійснюється на підставі укладених договорів:

- про перевезення пасажирів на міському маршруті загального користування в місті Ужгороді з організатором цих перевезень – Виконавчим комітетом Ужгородської міської ради (відповідно до проведеного конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування згідно із Законом України «Про автомобільний транспорт»);

- про відшкодування витрат за безкоштовне перевезення пільгових категорій громадян у міському автомобільному транспорті з головним розпорядником бюджетних коштів – Департаментом праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради.

Порядок відшкодування витрат за безкоштовне перевезення пільгових категорій населення міським автомобільним транспортом встановлює єдину методику розрахунку на міських автотранспортних маршрутах загального користування, які фінансуються за рахунок коштів із міського бюджету.

Відповідно до Порядку перевізник до 25 числа щомісячно повинен надати Департаменту довідку про обсяги наданих послуг із пільгового перевезення

пасажирів та рахунок для проведення оплати виходячи з кошторису на поточний рік (місяць) та тарифу, затвердженого рішенням Виконавчого комітету Ужгородської міської ради.

Відшкодування компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян здійснюється головним розпорядником бюджетних коштів пропорційно до сум компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян, згідно з розрахунками, поданими кожним перевізником у межах бюджетних призначень на відповідний рік;

- *компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання при наданні послуг загального економічного інтересу.*

Відповідно до Порядку, розмір компенсаційних виплат за пільгові перевезення громадян автомобільним транспортом у 2020 році буде вираховуватися на підставі даних моніторингу, що буде проводитися відповідно до розпорядження міського голови.

За результатами моніторингу визначатиметься середня кількість пільговиків, які перевозяться за один рейс на відповідних маршрутах, що є основою визначення середньої кількості пільговиків, які перевозяться за день, при проведенні розрахунків.

Після нарахування коштів автомобільним перевізникам за безкоштовне перевезення громадян пільгових категорій міста, Департамент формує звіт про суми компенсаційних виплат із перевезення пільгової категорії громадян у межах кошторисних призначень на відповідний період.

Перевізник в акті виконаних робіт зазначає кількість перевезених пасажирів пільгових категорій та суму за пільгові перевезення, який підписує та скріплює печаткою: перевізник, директор Департаменту і затверджує заступник міського голови відповідно до розподілу функціональних повноважень.

До 25 числа поточного місяця Перевізник на підставі розрахунків підписує з Департаментом праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради двосторонні акти звіряння розрахунків за фактично надані послуги з перевезення.

Виплата компенсації на відшкодування фактично понесених збитків за перевезення пільгової категорії громадян здійснюється в межах кошторисних призначень, виділених на зазначені цілі.

Компенсаційні виплати на пільговий проїзд здійснюються шляхом перерахування коштів із реєстраційного рахунку Департаменту на рахунок перевізника.

Листом від 20.09.2019 № 34.08-05/3642 (вх. № 5-01/11080 від 26.09.2019) надавач зазначає що:

- розрахунки компенсаційних виплат перевізникам будуть здійснюватись на підставі фактичних витрат без урахування необхідності компенсувати витрати, які не належать до витрат міського автотранспорту, зокрема, витрати перевізників на навчання водіїв, утримання оздоровчої бази відпочинку, інших об'єктів соціальної інфраструктури;

- витрати, які мають компенсуватися Ужгородською міською радою, були ретельно перевірені міською радою відповідно до чинного законодавства, чим встановлена їх обґрунтованість;

- компенсація збитків перевізникам надаватиметься Департаментом виключно тим суб'єктам господарювання, що фактично здійснюватимуть перевезення пасажирів автомобільним транспортом, виходячи з тарифу на перевезення одного пасажира автобусами міського сполучення, що працюють у звичайному режимі руху, встановленого рішенням Виконкому Ужгородської міської ради, прийнятого

відповідно до Методики розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту, затвердженого наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 17.11.2009 № 1175 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 27.11.2009 за № 1146/17162). При визначенні тарифу враховуються прямі матеріальні витрати (витрати на паливо, на мастильні матеріали, на автомобільні шини, на акумуляторні батареї), прямі витрати на оплату праці (годинна тарифна ставка, надбавка за класність, нарахування резерву відпусток, відпрацьований час), інші прямі витрати (відрахування на соціальне страхування водіїв, амортизація автотранспорту та орендна плата щодо орендованих транспортних засобів, інші прямі витрати), загальновиробничі витрати та витрати, пов'язані з операційною діяльністю;

- витрати будуть компенсовуватись за рахунок міського бюджету з урахуванням умов дотримання критеріїв, що встановлені в Рішенні Європейського суду від 24.07.2003 № 280/00 Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, а саме в частині недопущення надмірної компенсації;

- *суб'єкт господарювання, який надає ці послуги, повинен бути обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель. Якщо така процедура не була дотримана, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання, і належним чином забезпечений транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.*

Відповідно до інформації, надісланої додатково до Повідомлення листом Департаменту від 19.09.2019 № 34.08-05/3609, компенсація надаватиметься Департаментом виключно перевізникам, визначеним за результатами конкурсу, з якими Ужгородською міською радою буде укладено договір (договори) на організацію перевезень пасажирів на міському автобусному маршруті загального користування.

Конкурс буде проведено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування» від 03.12.2008 № 1081.

- (31) Враховуючи викладене, оскільки зобов'язання з обслуговування населення суб'єктом господарювання чітко встановлені та визначені, параметри, на підставі яких розраховується компенсація, визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом, компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання при наданні послуг загального економічного інтересу, та суб'єкт господарювання, який буде надавати послуги, буде обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель – чотири сукупних критерії Altmark кумулятивно дотримано.
- (32) Разом із тим слід зазначити, що в разі отримання суб'єктами господарювання надмірної компенсації за надання послуг перевезення пільгових категорій громадян таку компенсацію має бути повернуто до міського бюджету міста Ужгород.
- (33) Отже, державна підтримка для здійснення заходів щодо компенсації збитків суб'єктам господарювання за ПЗЕІ **може вважатися** компенсацією обґрунтованих витрат, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини другої статті 3 Закону, що не є державною допомогою.

- (34) Наведені в цьому рішенні обґрунтування та висновки застосовуються виключно для цілей застосування положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не охоплюють правовідносин, що регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції».

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 14 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04 березня 2017 року № 2-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 квітня 2016 року за № 501/28631, зі змінами, затвердженими розпорядженням Антимонопольного комітету України від 13 вересня 2018 року № 18-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27 листопада 2018 року за № 1337/32789, на підставі інформації, наданої Департаментом праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що підтримка у формі компенсації збитків суб'єктам господарювання на здійснення послуг перевезення пасажирів автомобільним транспортом, що виділятиметься на підставі Порядку компенсаційних виплат за пільговий проїзд автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування у м. Ужгород, який затверджений Проектом Програми фінансування видатків на компенсаційні виплати за пільговий проїзд автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування у м. Ужгород на 2020 рік, суб'єктам господарювання на період з 01.01.2020 по 31.12.2020 у сумі 25 000 000 гривень, **не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».**

Пункт 32 цього рішення є обов'язковим до виконання.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬСВ